

Examenul național de bacalaureat 2023
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă

Varianta 1

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică; Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I. TÉTEL

(30 punct)

Olvassa el figyelmesen a következő költeményt, majd válaszoljon a kérdésekre 3–4 mondatban!

Csokonai Vitéz Mihály: A boldogság

*Most jázminos lugasban,
E nyári hűvös estvén,
Lillámmal ülök együtt:
Lillám velem danolgat
És csókolódva tréfál,
Míg barna szép hajával
Zefir* susogva játszik.*

*Itt egy üveg borocskát
A zöld gyepágyra tettem
És gyenge rózsaszállal
Száját be is csináltam,
Amott Anakreonnak**
Kellő danái vannak
Kaskámba friss eperrel.*

*Egy öszveséggel így sok
Gyönyörűt, becsest ki látott?
S ki boldogabb Vitéznél?*

(Forrás: Csokonai Vitéz Mihály összes költeményei és versfordításai I. Unikornis K., 1993. 145)

*Zefír: enyhe, frissítő nyugati szellő

**Anakreón: ókori görög költő, aki bordalairól és himnuszairól híres

a.	Milyen viszony figyelhető meg a cím és a szöveg között?	5 pont
b.	Mi jellemző a költemény vershelyzetére?	5 pont
c.	Milyen hangulatot keltenek a versben megjelenő képek?	5 pont
d.	Mi jellemző a költemény szerkezetére?	5 pont
e.	A dal mely műfaji sajátosságait ismeri fel a versben?	5 pont
	Helyes fogalomhasználat, nyelvi igényesség, helyesírás	5 pont

Megjegyzés: A kérdések sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

II. TÉTEL

(30 pont)

Olvassa el a következő szöveget, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat/válaszoljon a kérdésekre!

Színes magyar animációs film, 1980, rendező: Rófusz Ferenc

3 perc, felújítás: 4K restaurált

Miről szól? A film egy házba beropülő, csapdahelyzetbe került légy utolsó perceit dokumentálja.

Miért különleges? A szubjektív kamera miatt a néző kénytelen a vesztébe rohanó légy szemszögével azonosulni, tragikus sorsát magára vállalni. A film elején reménysugárként bevillanó ablaküveg egy csillogóbb élet délibábjaként vonzza magához az állatot, ám a házban az addig szabad rovar egy pillanat alatt kiszolgáltatottá válik. A főszereplő eleve esélytelen küzdelmének legfőbb tragikuma nem is a biztos halál, hanem az, hogy az őt üldöző illető végig személytelen és ismeretlen marad.

Hogyan készült? A légy közel négyezer darab, zsírkrétával készült rajzból áll össze, amelyek egy halszemoptikával rögzített fotósorozaton alapulnak. A film különlegessége, hogy karakterek nélküli háttérrajzokat látunk mozgásban, amelyben minden képelem egyazon rajzolt rétegre került. Ez az ún. háttéranimációs technika radikálisan eltér a rajzfilmekben hagyományosan alkalmazott eljárástól, amely során a mozgó figurák a statikus, festett vagy rajzolt háttér elé külön képrétegre, egy átlátszó cell-lapra kerülnek. A légy sajátos technikája egy folytonosan lüktető látványvilágot eredményezett. A légy 1980-ban megkapta a legjobb rövidfilmnek járó Oscar-díjat. Ez az első magyar film, amely Oscar-díjat nyert.

Hol a helye a (magyar) filmtörténetben? Rófusz háromperces kisfilmje az emberi lét küzdelmét lecsupaszítva, pár percbe sűrítve ábrázoló animációkkal mutat rokonságot (Jankovics Marcell: Sisyphus, Küzdők, Cakó Ferenc: Ad astra, 1982). A légy Rófusz soron következő két filmjével, a Holtponttal (1982) és a Gravitációval (1984) trilógiát alkot. Előbbiben egy, A légyhez hasonló, szintén egyes szám első személyű kivégzést látunk: egy halálraítélt utolsó perceit kell átélnünk – magunkra vállalnunk – a sortűz előtt. Az emberi szabadság kérdését körüljáró trilógia harmadik darabjában, a Gravitációban egy ambiciózus alma megpróbál szabadulni az őt „megkötöző” fáról, és a többi aszott alma társaságából, ám a viszonylagos szabadság, a szabadesés jelentette röpké eufória után a földre zuhan és összezúzódik.

Egy emlékezetes jelenet. Az eredeti elképzelés szerint a film másként ért volna véget: a légy beleröpült volna az őt üldöző férfi szemébe, így leterítve üldözőjét. Ezt a változatot csak a film képes forgatókönyve tartalmazza, a Művészeti Tanács a filmben is látható befejezést fogadta el, amely szerint a légy alulmarad az üldözésben. E megváltozott befejezésével A légy az illuzórikus szabadság és a vele szembeállított végletes kiszolgáltatottság megjelenítése, a szovjet hatalmi zóna béklyójában nyögő kelet-közép-európai létélmény allegóriája.

(filmarchiv.hu)

1. Társítsa a rendezőket az általuk készített filmekkel! Írja át a vizsgalapról a helyes társításokat!

Rendezők:

Rófusz Ferenc
Jankovics Marcell
Cakó Ferenc

Filmek:

Ad astra
Gravitáció
Sisyphus
Holtpont
Küzdők

5 pont

2. Értelmezze a szöveg alapján a *háttéranimációs technika* kifejezést!

5 pont

3. Mi a közös témája Rófusz Ferenc trilógiaként számontartott filmjeinek?

5 pont

4. Magyarozza 10–15 mondatos érvelő szövegben a film sikerét a szöveg információit felhasználva!

10 pont

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás

5 pont

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

III. TÉTEL

(30 pont)

Írjon értekezést körülbelül két oldal terjedelemben **A szereplehetőségeinek korlátai közé kényszerített nő típusa az irodalmi alkotásokban** címmel egy ön által választott magyar szépirodalmi mű (Kármán József: *Fanni hagyományai*, Kosztolányi Dezső: *Édes Anna*, Németh László: *Iszony*, vagy más olvasott mű) alapján! Értekezését egyetlen irodalmi alkotás alapján írja meg, figyelembe véve az alábbi feladatsorban javasolt értelmezési szempontokat, de kiegészítheti ezeket más szempontokkal is!

- a. a választott alkotás műfaji, stílustörténeti sajátosságai **5 pont**
- b. a női hős szereplehetőségeinek megjelenítése **5 pont**
- c. a szereplők viszonyrendszerének bemutatása **5 pont**
- d. a női szereplők jellemfejlődése **5 pont**

Az értekezés megfogalmazási módja külön elbírálásban részesül, melynek szempontjai a logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalom- és nyelvhasználat, helyesírás, valamint az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása. **10 pont**

Megjegyzés: A szövegalkotásban nem kell figyelembe venni a szempontok sorrendjét. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.